

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

Резултати избора, а посебно одлука Уставног суда Србије о неуставности закона о надлежностима АП Војводине, усталасали су политичку сцену Србије по питању њене северне покрајине. Као једна од последица, постала је учестала класа изјава чијим прототипом можемо прогласити део недавно објављеног текста Радивоја Цветићанина у дневном листу Данас: „Војводина је практично политички отцепљена. Није гласала за овај устав Србије, није гласала за садашњег председника државе, није гласала за ову владу“ [1]. Чини ми се да је теза коју ова изјава формулише врло брзо стекла популарност, како код оних који подељеност прижељкују, тако и код оних који је се плаше. Са том изјавом се могло сусрести у новинама, на интернету [2] и у разговорима. Као природно поставља се питање: колико је та изјава тачна? Међу многим људима које познајем, а посебно онима који живе ван АП Војводине, изгледа да се раширило мишљење да је та изјава поприлично тачна. Није ни чудно, када живимо у времену када је у праву онај ко је гласнији. Сва срећа, па је ову тврдњу релативно лако проверити, јер постоје детаљни записи о гласањима на територији АП Војводине у протеклих десетак година. У тексту који следи, анализирано је колика је на простору АП Војводине подршка Уставу, председнику и политичким странкама. Биће показано да је стање ствари далеко сложеније, а истинитост поменуте изјаве сасвим мала.

Интересантно је најпре утврдити колика је заправо подршка Уставу на простору АП Војводине. Важно је присетити се да је потврђивање Устава на референдуму 2006. подразумевало да више од половине целог бирачког тела гласа за њега. Ово је битно другачије од осталих врста народног гласања. То значи да када се каже да је за Устав гласало 53,04% грађана (колико је управо гласало за садашњи устав [3]), мисли се не на проценат од изашлих на референдум, него на проценат од укупног гласачког тела. Са друге стране, када се каже да је Тадић освојио 50,31% гласова на поновљеном гласању за председника Србије 2008.

[4]

мисли се на проценат од изашлих на изборе. Ако погледамо проценте у којима су резултати изражени, добијамо да је разлика у поверењу Тадићу 2008. и уставу 2006. свега 2,73%, али то је погрешно тумачење, јер је на уставном референдуму за Устав гласало 3.521.724 бирача, а за Бориса Тадића на председничким изборима 2008. гласало је 2.304.467 бирача, што чини разлику од чак 1.217.257 гласова. Разлика је, дакле, далеко већа. Зато је важно да се на правилан начин сагледа подршка Уставу на територији АП Војводине.

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

Процент народа који је у АП Војводини гласао за Устав је 43,93%. Ако бисмо замислили да је уместо уставног референдума одржано председничко гласање, занимљиво би било оценити колики проценат гласова би Устав као председнички кандидат добио. Пошто се проценат на председничким (и парламентарним) изборима изражава у односу на излазност, потребно је да проценимо тај број. Са једне стране не можемо користити излазност на самом референдуму, јер је референдумско питање било за или против, и ако је неко против било је довољно да не изађе на референдум, а са друге стране је јасно да нема смисла претпостављати стопроцентну излазност. Као оправдана делује претпоставка да би на уставни референдум, у случају да има форму као и председнички избори, изашло отприлике исто онолико људи колико иначе излази на изборе. Излазност на изборе у АП Војводини на парламентарним изборима 2007, 2008. и 2012. била је редом: 61,69%, 61,71% и 58,31% [5]. За основу ћемо одабрати највећу излазност, ону из 2007. Да бисмо урачунали важност предмета гласања, као и чињеницу да се уставни референдум одржава два дана, повећаћемо излазност за око 8%, то јест заокружити је на 70%. На крају, претпостављамо да су сви који су за Устав изашли на изборе 2006., то јест да би сви остали гласови у овом мисаоном експерименту били против Устава. Узимајући све речено у обзир, добијамо да би Устав као председнички кандидат на територији АП Војводине добио око 63% (43,93 / 70) гласова - што је заиста много. Толику подршку једна странка или личност није имала ни на једним изборима у АП Војводини, а ни у целој Србији, бар од 2001. Али, не само у Србији - посебно је занимљиво да је у поређењу са уставима других земаља, претходни устав био врло строг по питању мењања устава, и да у великом броју земаља (а и у Србији, по садашњем уставу) на уставном референдуму је за потврђивање довољна проста већина од изашлих гласача [6] (а често та излазност је једва 50%). То значи да би у многим другим земљама, као што су једна Француска и Италија, оваква подршка уставним променама, мерена на територији АП Војводине, била више него довољна.

Ради још бољег сагледавања резултата уставног референдума, можемо их изразити и у апсолутним бројевима. Републичка изборна комисија резултате уставног референдума на својој интернет страници даје само у процентима, тако да је за број уписаних бирача на територији АП Војводине узет податак из 2008. године [7] (у целој Србији број гласача се од 2006. до 2008. повећао за око 70.000, што је за ову рачуницу занемарљиво). Од 1.721.345 гласача у АП Војводини, 43,93% је око 750.000. Поређења ради, Борис Тадић је 2008. (дакле, у време највеће подршке) у АП Војводини у другом кругу освојио 668.074 гласова, док је Демократска странка на изборима за покрајинску скупштину 2008. добила 354.198 гласова [8].

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

Из свега приложеног може се закључити да Устав ипак има поприличну подршку у АП Војводини. Наравно, овакава интерпретација резултата референдума о Уставу је можда превише смела, али овако сагледани резултати свакако веома слабе тезу да „Војводина није гласала за Устав“.

Посебно је проблематичан закључак о „политичком отцепљењу“ која се ослања на тезе да „Војводина није гласала за овај устав Србије“ и „није гласала за садашњег председника Србије“. При таквом закључивању природно се намеће питање да ли је онда и Срем „политички отцепљен“ од остатка АП Војводине, пошто Срем јесте „гласао за овај устав Србије“? Да ли су Ковин, Опово, Панчево, Кула, Бачка Паланка, Жабаљ, Сремски Карловци, Тител, Врбас, Инђија, Ириг, Рума, Сремска Митровица и Стара Пазова, исто тако „политички отцепљени“ јер су гласали за садашњег председника Србије, Томислава Николића [\[9\]](#) ? Оваква питања указују на бесмисао тврдњи о „политичком отцепљењу“.

Анализа тврдње да АП Војводина „није гласала за ову владу“ Србије мало је сложенија. Биће спроведене две анализе. Прво ће бити сагледано како би изгледао парламент Србије да су гласали само грађани који пребивалише имају на територији АП Војводине. Та анализа није довољна, јер на покрајинском нивоу не учествују исте странке као и на републичком. Због тога ће бити анализирани и резултати избора за скупштину АП Војводине.

Приступимо прављењу имагинарног парламента тако што ћемо га саставити по истим правилима као и парламент Србије, али само на основу гласова са подручја АП Војводине. Пребројане гласове за посланике у скупштини Србије на подручју АП Војводине можемо наћи на Интернет страници РИК-а [\[10\]](#) . Не заборављајући да је 5% гласова минимум за улазак у парламент (осим за странке националних мањина), на основу података добија се следећи састав имагинарног парламента (комплетне изборне

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

листе означене су именима највећих странака):

74 ДС

64 СНС

34 СПС

22 ЛДП

19 СВМ

18 СРС

17 ДСС

2 НОПО

У овом имагинарном парламенту странке из садашње владајуће коалиције немају већину (УРС, рецимо, нема посланика), али говорити о „политичкој отцепљености“ је ипак превише. Заиста је тешко проценити ко би у оваквом парламенту саставио владу, али моја лична процена је да то не би био блок око Демократске странке.

Анализирајмо сада резултате избора за скупштину АП Војводине. Најпре треба имати у виду чињеницу да су избори за скупштину АП Војводине другачији него избори за скупштину Србије [\[11\]](#) . Ево кратког подсећања. Скупштина АП Војводине има 120

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

посланика. Половина посланика се бира на исти начин као и сви посланици српског парламента, што значи да се гласа за страначку листу посланика, а онда се посланички мандати додељују странкама пропорционално добијеним гласовима, што оправдава назив „пропорционални изборни систем“. Друга половина посланика покрајинске скупштине бира се по „већинском изборном систему“, што значи да се бира по један посланик из сваке изборне јединице који треба да добије већину гласова у тој јединици. У ту сврху цела територија АП Војводине је подељена на 60 изборних јединица. Избор посланика у одређеној изборној јединици се одвија слично председничким изборима у Србији, што подразумева други изборни круг уколико ниједан кандидат не освоји више од половине гласова бирача изашлих на изборе у тој изборној јединици. Начин избора посланика у покрајинску скупштину је вероватно познат већини гласача у АП Војводини, али је добро да га знају и остали грађани Србије зарад доброг разумевања како је воља народа представљена у скупштини АП Војводине. Основна последица разлике у изборним системима на републичком и покрајинском нивоу, је у томе што се резултати не могу директно поредити. Из чињенице да Демократска странка има 58 посланика у скупштини АП Војводине [\[12\]](#), не може се извести закључак да она има поверење око 48%(58/120) гласача, на исти начин као када би закључили да има поверење 48% грађана Србије, јер рецимо има 108 посланика у српској скупштини. Намера овог текста није да се упушта у расправу да ли је такав начин избора добар или не [\[13\]](#) (иако сматрам да није добро да изборни систем у покрајини и републици буде толико различит), већ само да укаже на те важне разлике. Да је избор посланика у скупштину Србије сличан овом у АП Војводини, можда би слика републичког парламента била далеко другачија, и можда би Демократска странка и даље била на власти (и опет не би било говора о „политичког подељености“). Но, за потребе ове анализе довољно је посматрати обрнут случај, те ће бити анализирани само резултати гласања за скупштину АП Војводине по пропорционалном систему. Расподела тих 60 посланичких мандата изгледа овако [\[14\]](#)

:

16 ДС

14 СНС

9 СПС

8 ЛСВ

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

5 СРС

4 СВМ

4 ДСС

Шта би било, кад би било - тешко је рећи. Међутим, опет је очевидно да су тврдње о некаквој „политичкој отцепљености“ далеко од основаних. Ако није гласала за ову владу Србије, да ли је можда АП Војводина гласала за владу СНС-СПС-СРС-ДСС? Да ли би и у оваквој поставци ствари Демократска странка одбила да направи коалицију са СПС-ом на покрајинском нивоу?

Кад се већ савимо разматрањем изборних резултата за покрајинску скупштину, може бити занимљиво позабавити се кратко и митом о „сјајном изборном успеху“ Демократске странке у АП Војводини. Иако је листа ДС овог пута добила највише гласова за покрајинску скупштину, јасно је уочљив огроман пад подршке: 2008. освојили су 35% гласова, односно 354.198 гласова, а 2012. 21% гласова, што је у апсолтним бројкама 212,189 гласова [15]. Благо већи рејтинг ДС-а у АП Војводини у односу на остатак Србије се, као што видимо, преувеличава, вероватно највише зарад употребе у унутарстраначким превирањима и ублажавања пораза на републичком нивоу.

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

На основу података о протеклим изборима и уставном референдуму, у овом тексту показано је да:

- Садашњи устав има врло значајну подршку у АП Војводини
- Политичке разлике постоје унутар саме АП Војводине
- Политичко опредељење народа у АП Војводини није много различито од политичког опредељења народа у целој Србији (једино различит изборни систем за покрајинску скупштину чини да та разлика изгледа веће)

Из овога се може закључити да изјаве која је била повод за овај текст, ствара једну лажну политичку слику о народној подршци таквом политичком деловању. У питању нису безначајни политички ставови, већ врло оштро супротстављање државном поретку, што поменути изјаву чини још проблематичнијом. Све ово је само још један доказ да се већ дуже време воља грађана у АП Војводини изврће и не поштује. То је важна чињеница које морамо бити сви свесни, и ми у АП Војводини, али и остали грађани Србије, који понекад олако поверују у овакве извртнуте слике стварности.

[1] www.danas.rs/dodaci/vikend/vojvodina_republika.26.html?news_id=245666

[2] pescanik.net/2012/08/vojvodina-na-odredeno-vreme/,
rtv.rs/sr_lat/politika/korac:-vlast-se-igra-vatrom-u-vojvodini_333885.html, итд.

[3] rik.parlament.gov.rs/Slike3/Da-procenti28-291006.jpg

[4] rik.parlament.gov.rs/Slike4/Boris%20Tadic%20030208.jpg

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

[5] rik.parlament.gov.rs/Slike4/lzlaznost210107.jpg,
rik.parlament.gov.rs/cirilica/Rezultati/1-Biraci%20proc08.jpg , и rik.parlament.gov.rs/cirilica/Rezultati/2012%20KarteParlamentarni.pdf
, страна 3

[6] Турска: bbc.co.uk/news/world-europe-11278602 , Египат: thestar.com/news/world/article/956926--constitutional-amendments-approved-in-egypt-referendum
, Ирска:
faiocracy.com/newsblog/full_results_of_the_2011_judges_remuneration_referendum.html
, Италија:
opendemocracy.net/globalization-institutions_government/italy_referendum_3691.jsp
, Француска:
brookings.edu/research/articles/2001/03/france-duhamel
, и тако даље.

[7] rik.parlament.gov.rs/cirilica/propisi/Tabela%20rezultati%20030208.doc

[8] pik.skupstinavojevodine.gov.rs/sadrzaj/2008izvestajorezultatima2008.pdf

[9] rik.parlament.gov.rs/cirilica/Rezultati/2012%20PRESEDNIK%20po%20opstinama%202K.xls

Овде морам указати на шокантну чињеницу, која се може утврдити увидом у ову табелу, да РИК у 2012. години и даље користи „крпљене“ фонтове (тзв. YUscii фонтове) за писање на српском језику (наравно, латиници). Последица је да скоро свако ко отвори табелу са резултатима уместо неких слова видеће разне "куке и кваке". Заиста је забрињавајуће да једна државна институција показује толику рачунарку неписменост. (Следећи чланак даје добар пресек стања по питању писања српским језиком на рачунарима у 2001: pcpress.rs/arhiva/tekst.asp?broj=65&tekstID=29701. Ваља напоменути да је од тада прошло више од 10 година, а сви технички проблеми који су можда и утицали на описано стање у 2001. одавно су потпуно решени.)

Да ли је АП Војводина "политички отцепљена"?

Пише: Миодраг Ђукић
четвртак, 30 август 2012 05:48

Уједно, интересантно је поређење Интернет странице РИК-а са страницом ПИК-а, на којој су, за разлику од РИК-а, сви документи на ћирилици (ни не постоји латинична верзија странице).

[10] rik.parlament.gov.rs/cirilica/Rezultati/2012%20PARLAMENT%20po%20opstinama.xls

[11] pik.skupstinavojvodine.gov.rs/Strana.aspx?s=izborposlanika&i=2012

[12] blic.rs/Vesti/Politika/327492/Proglaseni-konacni-rezultati-pokrajinskih-izbora

[13] Неке критике изборног система у АП Војводини могу се наћи овде: b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=01&dd=27&nav_category=12&nav_id=577791

[14] novimagazin.rs/vesti/pajtic-ds-u-vojvodini-ostvario-podvig,
kurir-info.rs/borislav-stefanovic-ako-se-tadic-i-dilas-ne-dogovore-bice-loma-clanak-356315

[15] pik.skupstinavojvodine.gov.rs/Strana.aspx?s=rezultati2012p